

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 26 czerwca 2015 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi w sprawie z wniosku R. Ś. z udziałem K. Ś. o podział majątku dorobkowego:

- ustalił, że w skład majątku wspólnego R. Ś. i K. Ś. wchodzi odrębna własność lokalu mieszkalnego nr (...), położonego w Ł. przy ul. (...), dla którego Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi, XVI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...) wraz z przynależnym do lokalu garażem, oznaczonym literą B oraz ze związanym z odrębną własnością lokalu udziałem wynoszącym (...) części wspólnych budynku i innych urządzeń, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli poszczególnych lokali oraz udział wynoszący (...) w prawie użytkowania wieczystego działki gruntu numer (...) w obrębie P-20, uregulowanej w księdze wieczystej (...) – o wartości łącznej 357.388 złotych;
- dokonał podziału majątku dorobkowego R. Ś. i K. Ś. oraz zniesienia współwłasności w ten sposób, że składniki majątku opisane w punkcie 1, przyznał na wyłączność R. Ś.;
- zasądził tytułem spłaty od wnioskodawczyni R. Ś. na rzecz uczestnika K. Ś. kwotę 245.382,60 złotych płatnych w terminie 3 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia wraz z odsetkami ustawowymi w razie uchybienia terminowi płatności;
- oddalił wniosek w pozostałym zakresie oraz orzekł o kosztach postępowania.

Apelację od powyższego postanowienia złożyła wnioskodawczyni zarzucając mu naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez:

- błędne ustalenie, iż środki stanowiące spłatę I raty kredytu w wysokości 65.552,50 złotych pochodziły z majątku odrębnego uczestnika, jak również błędne ustalenie, iż II rata kredytu w wysokości 88.000 złotych została w części tj. w kwocie 8.000 złotych spłacona przez uczestnika z majątku odrębnego – z pozostałej części ceny uzyskanej ze sprzedaży samochodu osobowego marki F. (...), nr rej. (...), zakupionego w całości ze środków pochodzących ze sprzedaży samochodu osobowego marki F. (...), nr rej. (...), zakupionego przed zawarciem związku małżeńskiego z wnioskodawczynią;
- pominięcie w ustaleniach faktycznych Sądu faktu, iż wnioskodawczyni w okresie od dnia 3.06.2002r. do dnia 29.10.2005r. z majątku odrębnego spłaciła raty kredytu wraz odsetkami w kwocie 63.550,00 zł – co potwierdzają załączone do akt sprawy dowody z dokumentów oraz fakt przyznania przez K. Ś. na rozprawie w dniu 12 czerwca 2015r., iż spłata powyższej kwoty na rzecz Banku przez wnioskodawczynię była dokonana z majątku odrębnego wnioskodawczyni;
- błędne przyjęcie, iż pieniądze uzyskane w prezencie ślubnym, małżonkowie Ś. wykorzystali na sfinansowanie wspólnego pobytu wakacyjnego na M. w 1995 roku;
- błędne ustalenie iż uczestnik „na przełomie lat 80-tych i 90-tych XX wieku” pracując we Francji przywiózł z zagranicy znaczną sumę pieniędzy, w dolarach oraz frankach francuskich oraz że część tych pieniędzy trzymał w domu jako oszczędności oraz rezerwę na nagłe potrzeby, jak również błędne przyjęcie, że część tych pieniędzy uczestnik przeznaczył na zapłatę ceny nabycia lokalu mieszkalnego nr (...) przy ul. (...) w Ł. (I rata), przy pominięciu w ustaleniach Sądu określenia kwot pieniędzy jakimi miał dysponować uczestnik w poszczególnych okresach, w tym w dniu zakupu mieszkania, a pochodzących z w/w oszczędności stanowiących majątek odrębny uczestnika;
- błędne przyjęcie, iż uczestnik sprzedając w dniu 26 września 1997 roku własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w Ł. przy ul. (...) wraz z wkładem budowlanym uzyskał ze sprzedaży tego mieszkania kwotę 50.000 złotych, którą przeznaczył na zakup lokalu mieszkalnego nr (...) przy ul. (...) w Ł.;

- błędne ustalenie, iż D. K. pożyczyła w 1994r. od K. Ś. kwotę 50 tysięcy złotych na prace wykończeniowe swojego domu, pomimo braku dowodu z dokumentu umowy pożyczki na piśmie, a tym samym brakiem zgłoszenia zawarcia w/w umowy do Urzędu Skarbowego przez strony umowy, a ponadto bezzasadne przyjęcie, iż pieniądze ze zwrotu rat pożyczki były przekazywane bezpośrednio na spłatę przez uczestnika spadkobierców wspólnika spółki cywilnej (...), podczas gdy sam uczestnik w odpowiedzi na wniosek o podział majątku wspólnego datowanej 19.05.2015r. podnosi, iż pieniądze na spłatę spadkobierców M. K. (1) pochodziły z bieżących zysków spółki (...) za okres od 1991 r. do 31.12.1994r.;

- nie danie wiary twierdzeniom wnioskodawczynie, że część środków finansowych przeznaczonych na zapłatę ceny mieszkania przy ul. (...) pochodziła z darowizn, jakie uzyskiwała od rodziców wnioskodawczynie, jak również nie danie wiary wnioskodawczynie, iż posiadała oszczędności, stanowiące majątek odrębny, a które zostały przeznaczone na zakup mieszkania, co potwierdzają dowody z dokumentów m.in. zaświadczenie wystawione przez (...) Oddział w S. w dniu 26 maja 1994 roku, z którego wynika, że posiadała ona wkład w wysokości 20.932.500 złotych (wartość przed denominacją);

- danie wiary zeznaniom świadków B. B. (1), A. B., J. W., D. K., M. K. (2) – osób bliskich dla uczestnika, mających interes w uzyskaniu korzystnego rozstrzygnięcia przez uczestnika -, których zeznania nie są spójne i logiczne w świetle zasad doświadczenia życiowego, jak również danie wiary twierdzeniom uczestnika co do pochodzenia środków finansowych przeznaczonych na zakup przedmiotowego mieszkania, jak również spłatę spadkobierców M. K. (1);

- błędne ustalenie, iż w skład majątku wspólnego stron wchodzi jedynie lokal mieszkalny nr (...) położony w Ł. przy ul. (...).

W dalszej kolejności apelująca zarzuciła naruszenie:

- art. 236 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i niewydanie postanowienia dowodowego, w zakresie złożonych przez stronę wnioskującą wniosków dowodowych o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków zgłoszonych w piśmie pełnomocnika wnioskodawczynie z dnia 9.09.2013r. (k.445-447 akt sprawy), a tym samym nieprzeprowadzenie zawnioskowanych dowodów z zeznań P. B., A. B.-P., J. Ś. mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia, jak również uniemożliwienie stronie wnioskującej złożenie ewentualnego zastrzeżenia w trybie art. 162 k.p.c.;

- art. 244 § 1 k.p.c. poprzez ustalenie, iż „w rzeczywistości” K. Ś. uzyskał ze sprzedaży lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w Ł. przy ul. (...) kwotę 50.000 złotych w oparciu o zeznania świadków B. B., A. B., M. K. (2), jak również uczestnika;

- art. 684 k.p.c. w związku z art. 567 § 3 k.p.c. poprzez błędne ustalenie przez Sąd z urzędu składników i wartości majątku wspólnego byłych małżonków Ś., w tym nierozliczenie pieniędzy uzyskanych jako prezent ślubny, które zdaniem Sądu małżonkowie Ś. wykorzystali na sfinansowanie przez nich wspólnego pobytu wakacyjnego na M. w 1995 roku;

- art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nie wyjaśnienie przyczyn dla których Sąd uznał za wiarygodne zeznania B. B. (1), A. B., J. W., D. K., M. K. (2), jak również przyczyn dla których dowodom przedłożonym przez wnioskodawczynię odmówił wiarygodności;

- art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie w sytuacji gdy:

a) uczestnik postępowania, pomimo tego że zobowiązał się do dokonania spłat, udzielonego K. Ś. i R. Ś., kredytu wraz z odsetkami – począwszy od dnia 16 listopada 1997 roku w 120 comiesięcznych ratach, zaprzestał od końca lutego 2002 r. spłacać raty kredytu, co skutkowało wypowiedzeniem umowy kredytu przez Bank (...) w Ł., a w konsekwencji wszczęciem postępowania egzekucyjnego, licytacją przedmiotowego mieszkania, a tym samym groźbą przejęcia własności mieszkania za kwotę znacznie odbiegającą od jego wartości nie wystarczającą na spłatę zadłużenia

wobec Banku, co ostatecznie skutkowało, iż to R. Ś. spłaciła pozostałe do spłaty raty kredytu wraz z odsetkami w łącznej kwocie 63.550,00 zł;

b) uczestnik postępowania nie płacąc od końca lutego 2002r. rat kredytu nie tylko naraził małoletnie dziecko stron, które do dnia dzisiejszego mieszka wraz z wnioskodawczynią w lokalu położonym w Ł. przy ul. (...) na to, iż zostanie ono wraz z wnioskodawczynią wyeksmitowane z w/w lokalu, ale również pomimo istnienia obowiązku alimentacyjnego – po dacie orzeczenia rozvodu nigdy dobrowolnie nie uiszczał na rzecz dziecka stron świadczeń alimentacyjnych, powodując, iż na dzień 26.05.2015r. zaległość alimentacyjna uczestnika względem wspólnego dziecka stron wraz z odsetkami (bez opłat egzekucyjnych) wynosi kwotę ponad 60 000 zł;

- art 33 pkt 3 kro (w brzmieniu, obowiązującym do dnia 20 stycznia 2005 roku, wprowadzonym ustawą z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i Opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw. Dz. U. nr 162, poz. 1691) poprzez jego zastosowanie i przyjęcie, iż w skład majątku wspólnego stron nie wchodzi wartość działalności gospodarczej prowadzonej przez uczestnika pod nazwą (...) hurtownia (...) w Ł..

W oparciu o powyższe zarzuty, apelująca wniosła o:

- zmianę zaskarżonego postanowienia i dokonanie podziału majątku wspólnego poprzez:

a) ustalenie, iż w skład majątku dorobkowego byłych małżonków Ś. wchodzi:

- prawo własności lokalu mieszkalnego nr (...) (wraz z garażem oraz z udziałem w nieruchomości wspólnej) położonego w Ł. przy ul. (...) o pow. 101,80 m2 o wartości 357.388 zł;

- wartość działalności gospodarczej prowadzonej w Ł. przez K. Ś. pod firmą (...) w kwocie 77.422,48 zł;

- ustalenie, iż R. Ś. poczyniła nakład z majątku odrębnego na majątek wspólny stron w postaci spłaty kredytu wraz odsetkami zaciągniętego przez strony w dniu 15.10.1997 roku (numer umowy (...) z Bankiem (...) SA w Ł. Oddział Komunalny w Ł.) w kwocie 63.550,00 zł;

- ustalenie, iż K. Ś. poczynił nakład z majątku odrębnego na majątek wspólny stron w postaci spłaty kredytu zaciągniętego przez strony w dniu 15.10.1997 roku (numer umowy (...) z Bankiem (...) SA w Ł. Oddział Komunalny w Ł.) w kwocie 16.000 zł oraz nakład w kwocie 31.460,00 zł tytułem spłaty spadkobierców wspólnika spółki cywilnej (...), przy wartości działalności gospodarczej I. w wysokości 77.422,48 zł;

- ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym R. Ś. i K. Ś. zgodnie z wnioskiem pełnomocnika wnioskodawczym zawartym w piśmie przygotowawczym – głos do protokołu rozprawy z dnia 12 czerwca 2015r. i (...), iż udział wnioskodawczym wynosi 3/4, zaś udział uczestnika wynosi 1/4;

- dokonanie podziału majątku wspólnego stron poprzez przyznanie prawa własności lokalu mieszkalnego nr (...) (wraz z garażem oraz udziałem w nieruchomości wspólnej) położonego w Ł. przy ul. (...) o pow. 101,80 m2 na wyłączną własność wnioskodawczyni;

- ewentualnie o niezasądzenie lub zmniejszenie wysokości spłaty od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika z powołaniem się na przepis art.5 k.c.

Nadto, wnioskodawczyni wniosła o:

- uzupełniające przesłuchanie strony R. Ś. zgłoszone we wniosku o otwarciu zamkniętej rozprawy na nowo datowanego 16 czerwiec 2015r., a który to wniosek nie został rozpoznany przez Sąd I instancji;

- dopuszczenie dowodów z zeznań P. B., A. B.-P., J. Ś., zgłoszonych w piśmie pełnomocnika wnioskodawczyni z dnia 9.09.2013r. (k.445-447 akt sprawy), a który to wniosek nie został rozpoznany przez Sąd w toku postępowania I instancyjnego;

- zasądzenie na rzecz wnioskodawczyni kosztów postępowania w sprawie za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

Zaskarżone rozstrzygnięcie zostało wydane w wyniku prawidłowo ustalonego stanu faktycznego, który Sąd Okręgowy w pełni podziela i przyjmuje za własny.

W pierwszej kolejności za chybiony należało uznać zarzut naruszenia przez Sąd I instancji art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i dokonanie oceny zgromadzonego materiału dowodowego w sposób dowolny, jak również zarzut dokonania błędnych ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia. W myśl powołanego przepisu art. 233 § 1 k.p.c. Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Przy ocenie materiału dowodowego sądowi przysługuje zatem swoboda zastrzeżona treścią powołanego wyżej przepisu. W razie tylko pogwałcenia reguł logicznego rozumowania bądź sprzeniewierzenia się zasadom doświadczenia życiowego, może mieć miejsce skuteczne kwestionowanie tej swobody oceny dowodów. Tego rodzaju uchybień nie sposób się dopatrzeć w stanowisku Sądu I instancji, zaś apelująca prezentując niezadowolenie z treści rozstrzygnięcia Sądu w żaden sposób nie wykazała, że ocena zebranego w sprawie materiału dowodowego została dokonana z naruszeniem art. 233 § 1 k.p.c., co nadaje apelacji polemiczny charakter.

Sąd Rejonowy poczynił ustalenia faktyczne na podstawie całokształtu zgromadzonych w toku postępowania dowodów, tj. przedłożonych dokumentów, zeznań świadków oraz zeznań stron, których wiarygodność, rzetelność i prawdziwość została przez Sąd Rejonowy oceniona w sposób prawidłowy.

Przede wszystkim, Sąd Rejonowy prawidłowo ocenił dowody w postaci zeznań uczestnika oraz świadków B. B. (1), A. B., J. W., M. K. (2) oraz D. K., na podstawie których ustalił pochodzenie środków pieniężnych przekazanych przez uczestnika tytułem zapłaty I raty w kwocie 65.552,50 zł i częściowo II raty, tj. w kwocie 8.000 zł za mieszkanie przy ul. (...) jako środków z jego majątku odrębnego. Sąd Rejonowy szczegółowo wyjaśnił powody, dla których uznał zeznania ww. świadków za wiarygodne. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż świadkowie ci, wbrew odmiennym twierdzeniom apelującej, nie są dla uczestnika osobami bliskimi, zainteresowanymi wynikiem rozstrzygnięcia. Są to osoby obce, posiadające bezpośrednią wiedzę o sytuacji uczestnika z faktu łączącego ich przez długi czas stosunku sąsiedztwa (B. B. (4), A. B.), koleżeństwa (A. B., J. W., M. K. (2)) czy też relacji zawodowej (D. K.). Nie znaczy to jednak, a przynajmniej nie zostało to wykazane w niniejszej sprawie, że świadkowie ci byli stronniczy. Ich zeznania były logiczne, spójne i konsekwentne oraz pokrywały się z zeznaniami uczestnika postępowania.

Za przyjętą przez Sąd Rejonowy wersją ustaleń faktycznych przemawia również, wynikająca z dokumentów, chronologia dokonywanych przez uczestnika transakcji, tj. sprzedaży należącego do jego majątku osobistego mieszkania (w dniu 26 września 1997 r.), mająca miejsce dzień po zawarciu przedwstępnej umowy sprzedaży mieszkania przy ul. (...) (w dniu 25 września 1997 r.) podyktowana potrzebą wspólnego zamieszkania stron ze względu na ciężę wnioskodawczyni.

Z zeznań świadka B. B. (1) – sąsiadki mieszkającej na tym samym piętrze, na którym znajdował się lokal mieszkalny przy ul. (...), wynika że mieszkanie uczestnika było całkowicie wyremontowane. Skoro zaś remont znacznie podniósł standard mieszkania, prawidłowym było przyjęcie przez Sąd Rejonowy, że w wyniku jego sprzedaży uczestnik postępowania uzyskał kwotę 50.000 zł.

W dalszej kolejności za prawidłowe należy również uznać ustalenie Sądu Rejonowego o udzieleniu przez uczestnika postępowania pożyczki D. K. ze środków pochodzących z zysków spółki cywilnej (...) osiągniętych w okresie od 1991 do 31 grudnia 1994 r. (przed zawarciem małżeństwa pomiędzy stronami w dniu 28 stycznia 1995 r.), a zatem z jego majątku osobistego. Otrzymane tytułem zwrotu pożyczki środki pieniężne, uczestnik przeznaczył następnie na spłatę spadkobierców współnika. Nie można zatem uznać, jak chce apelująca, że środki te w jakikolwiek sposób należały do majątku wspólnego stron.

Na prawidłowość ustalonego w sprawie stanu faktycznego nie ma przy tym wpływu oddalenie przez Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 1 października 2013 r. wniosku o przesłuchanie świadków P. B., A. B. - P. oraz J. Ś.. W związku z tym, że w dniu 11 października 2012 r., Sąd Rejonowy zobowiązał uczestników postępowania do zgłoszenia wszelkich wniosków dowodowych, twierdzeń i zarzutów pod rygorem pominięcia, wniosek pełnomocnika wnioskodawczynie zgłoszony w piśmie procesowym z dnia 9 września 2013r. okazał się spóźniony, a spóźnienie to nie zostało niczym usprawiedliwione. W świetle ww. okoliczności niezasadny okazał się zarzut naruszenia art. 236 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. Zgłoszony na obecnym etapie postępowania wniosek o dopuszczenie dowodu z przesłuchania ww. świadków Sąd Okręgowy pominął stosownie do art. 381 k.p.c.

W świetle powyższych rozważań, uznać należy, iż Sąd Rejonowy poczynił ustalenia co do okoliczności faktycznych stanowiących podstawę dochodzonego pozwem roszczenia prawidłowo i skrupulatnie, dając temu wyraz w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia. Z tej przyczyny nie może również odnieść skutku, podniesiony przez apelującą zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 328 § 2 k.p.c. W tej kwestii, Sąd Okręgowy w pełni podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 7 stycznia 2010 roku wydanym w sprawie o sygn. akt II UK 148/09 opubl. w LEX nr 577847, zgodnie z którym zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. może znaleźć zastosowanie w tych wyjątkowych sytuacjach, w których treść uzasadnienia orzeczenia Sądu I Instancji uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia. A to dlatego, że sposób sporządzenia uzasadnienia orzeczenia z natury rzeczy nie ma wpływu na wynik sprawy, jako że uzasadnienie wyraża jedynie motywy wcześniej podjętego rozstrzygnięcia. Powyżej wskazana sytuacja w realiach niniejszej sprawy nie ma zaś miejsca. W pisemnych motywach zaskarżonego rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy wyraźnie wyjaśnił przyczyny dla których uznał za wiarygodne zeznania B. B. (1), A. B., J. W., D. K., M. K. (2), jak również przyczyny dla których dowodom przedłożonym przez wnioskodawczynię odmówił wiarygodności.

Pisemne motywy zaskarżonego orzeczenia przedłożone przez Sąd Rejonowy spełniają zatem należycie funkcję przypisaną przez ustawę temu dokumentowi sprawozdawczemu, umożliwiając odtworzenie rozumowania sądu orzekającego, które znalazło wyraz w sentencji zapadłego orzeczenia. Powyższe pozwala na dokonanie kontroli instancyjnej zaskarżonego wyroku. Zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. w niniejszej sprawie nie mógł zatem okazać się skuteczny.

Wnioskodawczynie w żaden sposób nie udowodniła swoich twierdzeń o istnieniu wspólnych oszczędności stron, czy też spłaconych przez siebie rat kredytu wraz z odsetkami w łącznej kwocie 63.550,00 zł. Wnioskodawczynie wykazała jedynie niewielką po denominacji złotego kwotę posiadanych oszczędności, przeznaczonych zresztą na wydatki wakacyjne stron. Sytuacja materialna rodziców wnioskodawczynie, nie pozwalała zaś na poczynienie znaczących darowizn na rzecz stron. Wnioskodawczynie wykazała natomiast, iż z własnych środków dokonała spłaty części kredytu mieszkaniowego w kwocie 39.106,39 zł. Nie znajduje uzasadnienia twierdzenie apelującej, iż spłaciła kredyt w kwocie 63.550,00 zł. Z materiału dowodowego wynika bowiem, że uczestnik zaprzestał spłaty rat kredytu mieszkaniowego wynikającego z umowy z dnia 15 października 1997 roku, po czym to wnioskodawczynie podjęła negocjacje z bankiem w celu spłaty zadłużenia.

Pismem z dnia 28 kwietnia 2003 roku bank wskazał, że na ten dzień zadłużenie z tytułu kredytu wynosi 39.106,39 złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 20 sierpnia 2002 roku do dnia zapłaty i kosztami procesu w wysokości 918 złotych i wyraził zgodę na ratalną spłatę zadłużenia. Zadłużenie to spłaciła apelująca.

W dalszej kolejności niezasadny okazał się zarzut naruszenia art. 684 k.p.c. w zw. z art. 567 § 3 k.p.c. w zakresie nierozliczenia pomiędzy stronami składników majątkowych w postaci pieniędzy uzyskanych z prezentów ślubnych oraz przedsiębiorstwa (...).

Odnosnie pierwszego z nich, należy podkreślić, iż wnioskodawczyni nie przedstawiła dowodów potwierdzających istnienie składnika majątkowego w postaci oszczędności ślubnych w chwili podziału. Z materiału dowodowego wynika, że pieniądze te w kwocie 2.092 zł zostały przeznaczone na wakacyjny wyjazd stron na M..

Odnosnie zaś przedsiębiorstwa (...), należy podkreślić jego przynależność do majątku odrębnego uczestnika postępowania. Sąd Rejonowy prawidłowo wyjaśnił, w oparciu o zasadę surogacji, skutki przeniesienia majątku spółki cywilnej (...) do prowadzonego następnie przez uczestnika w ramach jednoosobowej działalności gospodarczej przedsiębiorstwa (...).

Przewidziana w art. 33 pkt 10 k.r.o. (i art. 33 pkt 3 k.r.o. w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 162, poz. 1691), który to przepis z mocy art. 5 ust. 5 pkt 1 tej ustawy stanowi podstawę do oceny skutków umowy nabycia nieruchomości położonej w O. przy ulicy M. 38/2) surogacja polega – ogólnie mówiąc – na zaliczeniu do majątku osobistego każdego z małżonków przedmiotów majątkowych nabytych w czasie trwania wspólności ustawowej w zamian za inne przedmioty majątkowe stanowiące majątek osobisty tego z małżonków.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 maja 2000 roku (V CKN 50/00, LEX nr 52579), przesłankami surogacji są dwa wymagania: po pierwsze, aby to samo zdarzenie spowodowało z jednej strony wyjście określonego przedmiotu z majątku osobistego, a zarazem powodowało nabycie innego przedmiotu majątkowego, a po drugie, ten nowy przedmiot musi być nabyty w sensie ekonomicznym kosztem majątku osobistego. Dopuszczalna jest przy tym zarówno surogacja bezpośrednia – przedmiot nowy w zamian za przedmiot podlegający surogacji – jak i pośrednia – przedmiot nowy nabyty za środki uzyskane w zamian za przedmiot podlegający surogacji. W doktrynie odróżnia się także surogację wartościową i surogację przedmiotową (M. Nazar (w:) J. Ignatowicz, M. Nazar, Prawo rodzinne, 2006, s. 148). S. wartościowa powstaje w wyniku poniesienia takiego nakładu lub wydatku z majątku osobistego na majątek wspólny, który powoduje powstanie roszczenia o jego zwrot, dochodzonego w późniejszym czasie na podstawie art. 45 k.r.o. Właśnie to roszczenie wchodzi do majątku osobistego jako surogat nakładu lub wydatku. S. przedmiotowa polega zaś na zastąpieniu przedmiotów majątkowych wyłączonych z majątku osobistego przedmiotami majątkowymi nabytymi w zamian za te pierwsze także do majątku osobistego.

Skutek surogacji następuje z mocy samego prawa. Nabycie w drodze surogacji nie wymaga zatem ujawnienia w treści czynności prawnej. Do jego osiągnięcia nie jest w szczególności potrzebne oświadczenie woli małżonków.

W niniejszej sprawie miała miejsce właśnie taka sytuacja. Spółka cywilna (...) ustała w dniu 18 października 1995 r., w którym uczestnik zarejestrował jednoosobową działalność gospodarczą bazującą na składnikach majątku rzeczowej spółki.

Niezasadny okazał się również zarzut apelującej naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie jako podstawy do obniżenia lub wyeliminowania spłaty w sprawie o podział majątku wspólnego. Nie można w sposób generalny wyłączyć możliwości zastosowania art. 5 k.c. jako podstawy do obniżenia spłat lub dopłat z udziałów przy podziale majątku wspólnego byłych małżonków. Dopuszczalność takiej sądowej korekty wysokości tych należności musi być jednak usprawiedliwiona wyjątkowymi okolicznościami, w tym m.in. sytuacją osobistą i majątkową stron. Wskazać należy w tym miejscu na brak podstaw do takiego obniżenia w rozpoznawanej sprawie.

Z uzasadnienia omawianego zarzutu nie wynikają żadne argumenty, które mogłyby przekonywać do tezy, że zasądzenie przez Sąd Rejonowy spłaty od wnioskodawczyni R. Ś. na rzecz uczestnika K. Ś. stanowiło nadużycie przysługującego mu prawa.

W szczególności, wbrew stanowisku apelującej, nie przemawia za tym postawa uczestnika, który w okresie wspólnego pożycia stron, dokonał ze swojego majątku osobistego znaczny nakład na majątek wspólny, sprzedając swoje mieszkanie, samochód, czy też dokładając osobiste oszczędności w celu zakupu mieszkania przy ul. (...). Również osiągnięte z prowadzonej działalności dochody były przekazywane na majątek wspólny. Fakt, że obecnie uczestnik postępowania ma trudności z wywiązywaniem się ze świadczeń alimentacyjnych, nie jest bynajmniej spowodowany jego złą wolą ale sytuacją finansową w jakiej się obecnie znajduje.

Mając na uwadze wszystko powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako nieuzasadnioną.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł zgodnie z art. 520 § 2 k.p.c., zasądzając od R. B. primo voto Ś. na rzecz K. Ś. kwotę 3.600 zł. Na kwotę tę złożyło się jedynie wynagrodzenie pełnomocnika uczestnika postępowania w postępowaniu odwoławczym ustalone w oparciu o § 13 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 7 pkt. 10 w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. z 2013 r. poz. 461).